

Svenska kyrkan

Innehåll i detta nummer:

- *Gotlands ängen- Guds gåva*
- *Tanzania*
- *Kyrkans krisberedskap*
- *Pilgrimsvandring i sommar*

Dessutom: Nya medarbetare, SKUT i New York, Ung i kyrkan mm.

I detta nummer kan du bland annat läsa om:

Tanzania är lite av ett tema i detta nummer. Biskopsvigning i vänstift och utbyte, både här och där.

Nya medarbetare och pilgrimsvandring är andra ämnen och så ängen - de fagra ängena - besök dem.

Läs om detta och mycket mer därtill.

Ledare	3
Ängena - Guds skapelse till människan	4
Ny kyrkoherde i Burs	8
Aktuella kyrkorestaureringar	9
Ny komminister i Romaklosterns pastorat	10
Hälsning från Gustafs församlingen i Köpenhamn	13
Gå S:t Olofsleden i sommar	14
Kyrkans krisberedskap	16
Visby stift köper Gotlands sjukhem	19

TANZANIA

Biskopsvigning i vänstift	20
Äntligen tillbaka	22
Gemenskap, förkunnelse och diakoni	23
Välsignat utbyte	24
Visitation av Svenska kyrkan i New York	25
Pilgrimsvandring med Calle från Odense till Lund	26
Biskopens salongsgrupp restaureras	28
Görel tipsar om hur förbättra kommunikation	30
Att vara ung och arbeta i kyrkan	32
Kvinnor för mission	34
100 kyrkornas ö	35
Notiser	35
Kalendarium	36

Vad är poängen?

För en tid sedan var jag i samtal med en man som ställde frågan: Vad är egentligen poängen med kyrkan, vad är det ni syftar till? Det är en bra fråga. Grundläggande frågor är ofta bra och sätter fokus på det väsentliga. Mitt svar var lika kort som hans fråga: Kyrkan finns till för människans frälsning! För varje människas frälsning!

”Guds glädje är varje upprättad och levandegjord människa”

Mannen reagerade som många svenskar gör på ordet frälsning. Med en viss vaksamhet. Men jag förklarade: Kyrkans syfte är att hjälpa varje människa till ett liv i gemenskap med Gud så att hon kan bli mer levande och bli till den hon är tänkt att vara och bli. ”Guds glädje är varje upprättad och levandegjord människa” (biskop Irenaeus av Lyon (200-talet)) och av denna orsak söker Gud varje människa och vill leva i gemenskap med oss (jfr. Joh 15:11, Luk 5:31f, Mark 10:42ff). Den kristna tron är inte en uppsättning abstrakta idéer, utan Guds konkreta längtan efter gemenskap med oss. Därför har han till och med blivit en av oss, i Jesus från Nasaret, så att vi kan se, möta och förstå vem Gud är. Men också, i Jesus, se vem människan kan vara. Vem var och en av oss skulle kunna vara.

Detta är grunden för allt kyrkan gör. I vår enskilda och gemensamma bön och guds-

tjänst i kyrkans gemenskap söker vi oss inåt till gemenskap med Gud, så att det öppnar oss utåt till och för varje människa. Gemenskapen med Jesus Kristus och att leva i hans efterföljelse föder både andligt och materiellt ansvarstagande i våra lokala socknar/församlingar, såväl som nationellt och internationellt. Detta är tydligt för Visby stift som har två delar, våra församlingar på Gotland och våra församlingar ute i världen.

I detta nummer av Gårdskorset möter vi två nya präster på Gotland, såväl som två nya präster i församlingarna i Köpenhamn och i New York, beskrivning av våra gotländska ängen och naturvård, om pilgrimsfärd i Danmark och hur vi rustar oss för inre och yttre styrka i vårt beredskapsarbete m.m. Under våren har Visby stift haft utbyte med vårt vänstift i Norra Tanzania som givit värdefulla erfarenheter från en systerkyrka på en annan kontinent. Komminister Per Stumle beskriver hur vårt vänstift firar livfulla gudstjänster och arbetar diakonalt utåtriktat med skolor och sjukhus. Något vi kan lära av. Som stiftsgemenskap på Gotland och i världen (SKUT) är dessa internationella erfarenheter viktiga. De kan inspirera oss att se de möjligheter vi har lokalt att bli en allt tydligare gemenskap som kan hjälpa fler med mer. Både hemma och ute i världen.

Med önskan om en givande och välsignad sommar!
+ Erik

Ängena - Guds gåva till människan- *till nytta och njutning* - Ett samtal med Hjalmar Croneborg, ordförande i Gotländska Ängskommittén.

Visste du att var femte änge på Gotland ligger på kyrkans mark. Det innebär att Prästlönetillgångar äger ungefär fyrtio ängen! Därför är det inte så konstigt att Visby stift alltid har haft en representant i Ängskommittén sedan den bildades på 1940-talet. Text och foto: Lars Bäckman.

Tvåhundra ängen, sammanlagt 340 hektar ängsmark på Gotland! Tycker du att det låter mycket? När Ängskommittén bildades fanns det fortfarande 800 ha hävdad ängsmark kvar. Anledningen till att några herrar och damer tog detta initiativ var att de såg hur ängen försvann i en rasande fart, vilket de gjorde. För skulle vi se tillbaka till 1870-talet så var Gotland betydligt lummigare och grönare. Enligt vissa uppskattningar brukades då så mycket som 300 000 hektar som änge.

Hur många hektar ängsmark som gården ägde var helt avgörande för bondens och hans familjs välstånd eller till och med överlevnad. Ängsmarkens storlek var förutsättningen för hur många kor han kunde ha. Ängena försåg bondens kor med vinterfoder och kona, i sin tur bidrog med mjölk och gödsel. Gödsel var nödvändigt till allt vad åkerbruk hette och där var det spannmålet som gav mat och senare också pengar. Allt hängde ihop i ett evigt kretslopp. Evigt? Njæ, så här såg det ut i dessa till stora delar självförsörjande tidevarv. Men det skulle bli ändring på detta!

Solsänget, Levide.

Innan gårdarna skiftades i och med det omtumlande laga skiftet såg det annorlunda ut. Laga skifte genomfördes framförallt under 1800-talets andra hälft. På kartor ser man att en gård alltid hade flera ängen. Men de tappar snabbt i betydelse.

Ängena sköttes som ett skötebarn. Under hela våren pågick fagningen. Löv och kvistar räfsades ihop och eldades på en så liten plats som möjligt i det värdefulla örtrika gräset. Nästa steg var slåtter i juli. Till både fagning och slåtter krävdes det hjälp. Då kom bidlaget, alltså grannarna till hjälp. Här ställde man upp för varandra. I gengäld var det lite fest med dricke och mat i ängst under seneftermiddagen. Arbetsdagen kunde avrundas med gutniska lekar och kanske dans. Bara detta avbrott i vardagen betydde en hel del. Efter att det slagna höet tagits till vara kunde djuren släppas in på bete. Även lövträden klappades för att dryga ut vinterfodret. Så här hade det gått till sedan urminnes tider, säkert ända sedan tidig järnålder.

Slutet av 1800-talet, den tid som i städerna kännetecknas av industrialiseringar, är en tid som för landsbygdsborna är minst lika omvälvande. Inte bara för att folkskolan har kommit, lanthandel etablerat sig och frikyrkor börjat konkurrera med kyrkan om socknens själar. Nej, det är inom jordbruket de stora förändringarna sker. Parallellt med denna utveckling fördubblades Sveriges befolkningen under 100 år. ”Freden, potäterna och vaccinet”, ska enligt Esaias Tegnér vara orsaken. Men säkert bidrog också ett effektivare jordbruk som kunde producera betydligt mer mat åt fler. Det här leder till inflyttning till städerna och arbete på fabrikerna, eller rent av emigration till Amerika - 12 000 gotlänningar sökte lyckan i väst.

Konstgödsel kommer, plogarna plöjer djupare och bredare och så småningom dras de inte av en häst eller oxar utan av en traktor. Ångdrivna skördetröskor och nya växtslag och inte minst, större samlade åkerarealer i och med laga skifte, fullkomligt revolutionerar ett område som sett ungefär likadant ut i hundratals år. Nu kan vinterfodret odlas i en rationell växtföljd på en välplöjd och konst-

Bosarve änge, Spröge.

gödslad åkermark. Och ängena kan därmed plöjas upp och bli lönsam åkermark. Därmed försvann det ena ängst efter den andra.

Jag ringer upp Hjalmar Croneborg, ordförande i Ångskommittén för att få veta mer om ängar i allmänhet och prästängar i synnerhet.

- Självklart hörde ett antal ängar till en prästgård. Ibland kunde något av dem ligga intill prästgården, medan andra låg längre bort. Fram till laga skifte så hade det sett ut ungefär så här sedan medeltiden.

”...man ska se på ängena så som man ser på en åker – det är ett sätt att bruka...”

Hjalmar förklarar att man ska se på ängena så som man ser på en åker – det är ett sätt att bruka, att använda marken och egentligen ingen naturtyp. Själv är jag av den sorten som tycker att ett änge i slutet av maj, början av juni är bland de vackraste naturtyperna som Gotland kan erbjuda. Ett givet utflyktsmål.

Östergarns prästänge Foto: Hjalmar Croneborg.

- Visst är det vackert, men när du brer ut utflyktsfilten och tar fram matsäcken, tänk på att gräset i ängset är växande gröda, som ska bli vinterfoder, svarar han.

Men hur sköts då våra ängen i dag – riskerar de att växa igen och halveras ytterligare en gång så som skett sedan kommittén bildades?

- Bara det att vi i dag har närmare tvåhundra ängen i hävd här på Gotland är mycket värt. Tänk på fastlandet - Roslagen till exempel. Där finns fin bra kalkjord och där har det funnits lika många ängen som på Gotland, men där hävdas på rätt och riktigt sätt kanske bara två eller tre i dag!

Ett änge ska fagas, slås och höet ska bärgas – då sköts det så som det ska. Om det sen slås med lie eller med slåttermaskin, jo det spelar roll, men det fungerar i båda fallen.

- Länsstyrelsen betalar ut ersättning för skötsel av ängarna och de ställer så klart vissa krav på hur det görs. Det vore roligt om fler även gör slåttern till en trevlig social insats i socknen. Ett gemensamt projekt, där en riktig slätterfest är betalningen för dagsverket, säger Hjalmar Croneborg.

Ängarna har alltså i dag ett betydligt större

kulturhistoriskt och kanske socialt värde än som ett bidrag till jordbrukets foder.

- Faktum är att Ängskommittén nu ska ansöka om att just kunskapen om att hävda ett gotländskt änge ska räknas som ett immateriellt kulturarv. Hur ett änge ska skötas skulle kunna bli ett världsarv, likväl som en ringmur runt Visby stad. Det här är en kunskap som inte får gå förlorad, säger Hjalmar entusiastiskt och menar allvar med ansökan.

Att ängarna har en mycket stor betydelse för naturens mångfald av flora och fauna är så självklart och ett så stort ämne att jag knappast vågar fråga Hjalmar om det, men han kommer in på det trots allt.

”Det är så självklart – ängarna är unika när det gäller naturens mångfald”.

- Se ängarna som något människan har skapat där såväl blommor som djur har slagit sig ner och trivs. I dag är dessa ”fragment” av denna ängskultur som små rutor dit de fortfarande kan söka sig för att få de förhål-

landen som under ett par tusen år skapat livsrum för arterna och varit deras hem. Det är så självklart – ängena är unika när det gäller mångfald. Nog pratat om det.

Hur sköts då kyrkans ängar. Jo, flera av dem har blivit klassade som naturreservat, men kyrkan är så klart fortfarande ägare. Det är fördelaktigt när det gäller stöd och ansvar. Länsstyrelsen har då tagit på sig ansvaret för att se till att de sköts på rätt sätt, idag och i framtiden.

- Tidigare var det ofta församlingarna som tog huvudansvaret för fagning och slåtter i prästängarna, men så är det inte direkt nu. Många av ängena ligger på mark som är utarrenderad och då kan det vara arrendatorn som har ålagts att ta det ansvaret.

Sedan 1950-talet har skolklasser ryckt ut med räfsor och fagat. På sommaren samlades sockenborna, bofasta och sommargotlänningar. Sen blev det fest.

- Så ser det ut rätt ofta även nu för tiden. Men om skolbarnen förut stannade hemma i sin socken och fagade så kommer numera skolbarn från tätorterna i buss till ängst. Men skötseln är en flora av olika varianter, säger Hjalmar och berättar om entreprenörer som tar det som ett uppdrag. Så sker till exempel med flera av dem som ingår i naturreservat. Andra sköts av privatpersoner, släktingar, grannlag och vänner. Det finns också många ängen som hembygds-, bygdegårds- eller sockenföreningar har åtagit sig att faga och slå.

Där är tusenlapparna från Länsstyrelsen en viktig del i föreningens programverksamhet.

- Jag är inte orolig, men jag kan konstatera att det läggs mindre tid på skötsel i dag. Det är mer maskiner än liar och räfsor. Men de växer inte igen, berättar Hjalmar.

”Grunden för ängenas framtid är att det finns tillräckligt många som anser att ängena ska hävdas”

Grunden för ängenas framtid är att det finns tillräckligt många som anser att ängena ska hävdas, att det här är något som ska göras. Och så är det. Men till sist, två frågor: favoritängen som vi kan besöka i sommar; och när är ängena egentligen som vackrast?

- Ett gammalt talesätt är att ett änge står brud tre gånger. Det är efter fagningen och så i månadsskiftet maj/juni när blomstringen kanske är som vackrast och så nyslaget efter slåttern i juli, svarar Hjalmar.

Och så några favoritängen.

- Det finns så många, men tänker jag på prästängar så får det bli Laxare änge i Boge, Linde prästänge och Hässleängen vid Bäste träsk i Fleringe.

Besök ett änge eller var med på slåtter och njut av Guds gåva till människan. Det är ingen tillfällighet att när paradiset avbildas så ser det ut som ett änge i blomstertid.

Hässleänge. Foto: Hjalmar Croneborg.

Ny kyrkoherde i Burs: Jonas Ericson tar över pastoratet med entusiasm och visioner

Burs - Ett nytt ansikte har anlänt till det idylliska Burs pastorat på Gotland. Efter 25 år som präst och med en gedigen erfarenhet av församlingsarbete har nu Jonas Ericson blivit kyrkoherde i Burs pastorat.

Text och foto: Linda May Dahlström.

Jonas Ericson har en lång historia inom Svenska kyrkan. Hans far var stiftkon-sulent i Västerås och Strängnäs stift för barn- och ungdomsarbetet. Läger och stifts-gårdar blev som andra hem för Jonas under hans uppväxt. Efter studenten gjorde han Diakonala året, var ungdomsmedarbetare på Stiftsgården i Rättvik innan teologistudier i Uppsala. ”Men då började kyrkan stå mig upp i halsen” berättar Jonas som hoppade av studierna och blev lärare på högskolan. Efter några år kom längtan tillbaka och han återupptog studierna. Jonas prästvigdes 1999 av biskop Claes-Bertil Ytterberg i Västerås stift.

Jonas har varit präst i 25 år och kommer närmast från Leksand där han också varit bosatt under större delen av sin tid som präst. Han har varit ungdomspräst på Stiftsgården i Rättvik, tjänstgjort i Borlänge, Falun och han har varit kyrkoherde Bjursås.

Jonas har två utflugna söner som snart är färdiga med studier. Den ene blir ingenjör i kemi och den andre går på konstfack i Stockholm. Med vuxna söner blev det läge för funderingar på att göra något helt nytt. I samband med att han tittade på SKUT-tjänster dök kyrkoherdetjänsten i Burs upp. Efter kontakt med pastoratet sökte han tjänsten.

”- att vara närvarande där församlingsborna är och att fortsätta integrera kyrkan i det lokala samhället”.

Jonas Ericsons vision för sin tjänst i det nya pastorat är tydlig - att vara närvarande där församlingsborna är och att fortsätta integrera kyrkan i det lokala samhället. Han betonar vikten av att behålla och utveckla den befintliga verksamheten och samtidigt vara öppen för nya initiativ. Han är glad för att Burs pastorat blivit huvudman för ett konfirmationsläger med golfinriktning på Gumbalde.

Som kyrkoherde ser Jonas som sin uppgift, förutom sedvanliga prästuppgifter, att i samarbete med kyrkorådet se till att allt i pastoratet fungerar bra och att verka för en

Jonas Ericson i predikstolen i Burs kyrka.

kyrka som är angelägen för många. Att få bo i Burs prästgård ser han som ett privilegium och han känner redan en stark koppling till pastoratet och dess församlingsbor.

När han inte ägnar sig åt prästgårningen, är Jonas en passionerad musikälskare med en förkärlek för jazz och amerikanska musiktraditioner. Han har ett stort intresse för

litteratur. Med till prästgården flyttar också Pierina. Hon är utbildad fotograf och konsthantverkare.

Med entusiasm, visioner och en stark koppling till församlingslivet, vill Jonas Ericson bidra till att leda Burs pastorat in i framtiden med kärlek och engagemang för både

Jonas Ericson hälsar på församlingsbor efter mässan.

Kyrkorestaureringar - pågående och kommande

Redan i fjol påbörjades det omfattande arbetet med restaurering av Tofta kyrka. Det har dragit ut på tiden på grund av att putsningsarbetet blev mer krävande än beräknat. Faltaket hade man bedömt skulle det endast behöva göras några mindre åtgärder, men det visade sig vara i betydligt sämre skick och beslut togs under arbetet att byta ut större delen av kyrkans brädtak. Den 21 juli i år ska dock Tofta kyrka kunna återöppnas.

I Eskelhems kyrka pågår ett mindre arbete där det unika kalendariet i långhusets östra valv ska konserveras. Golvet i sakristian ska också bytas ut.

Gothems kyrka restaureras till stor del utvändigt särskilt med omfattande arbete på tornets fasader. Det görs även mindre restaureringar av portalerna. I Fröjel kyrka ska restaureringar göras såväl exteriört som

interiört. Det gäller puts och måleri bland annat. Det är ett ganska omfattande arbete som pågår hela 2024.

Åskskyddet i Silte kyrka ska också åtgärdas.

Fröjel kyrka.

Portalerna i Stenkumla- och Väte kyrka ska också åtgärdas med start inom kort.

Det pågår också projektering av Fide- och Träkumla kyrka, men själva restaureringen lär inte starta förrän 2026.

Joakim – ny komminister i Romaklosters pastorat och med bostad i Dalhems prästgård

Det är kanske Gotlands ståtligaste prästgård. En vacker trädgård med stora träd, grusade gångar och så det pampiga 1700-tals kalkstenshuset i två våningar med branta tegeltak. Finare kan det knappast bli. Men det bästa av allt är nog att här bor det också en präst, vilket börjar bli allt ovanligare på Gotland och i övriga landet. Sedan den 11 mars är det Joakim Johansson som har det som sin bostad. Text och foto: Lars Bäckman.

Joakim välkomnar på trappan. Det märks genast att han är stolt och glad över sin nya tjänst som komminister i Romaklosters pastorat och inte minst; att få bo så vackert.

- Faktum är att arkitektur, byggnadsvård och inredning är några av mina intressen, säger Joakim och ursäktar sig för alla flyttlådor som står här och var halvt om halvt uppackade.

Intresset för vackra ting avslöjar sig när vi slår oss ner i salen på bottenvåningen. Där konkurrerar möbelformgivarna Carl Malmsten och Josef Frank med andra möbler och tyger av hög kvalitet. Vackra breda trägolv, putsade väggar, barockdörrblad och inte minst en rejäl spis med väl skulpterad barockomfattning och årtalet 1632 ramar in rummet gör det inte mindre

trivsamt. Prästgården renoverades under 1990-talet och återställdes då till stora delar till sin 1700-tals glans. År 1770 uppfördes nuvarande byggnad, men till stora delar på tidigare medeltida murar som visar sig här och var i huset.

Men nu ska vi inte prata byggnadsvård, något som i och för sig intresserar båda oss två, utan mer om Joakim och hans prästerliga gärningar.

- Ja, var börjar vi? funderar Joakim, och inleder med att berättar att han prästvigdes för tio år sedan i Uppsala stift. Därefter blev det anställning i Delsbo församling som pastorsadjunkt. Efter en pastoratsammanslagning heter pastoratet i dag Dellenbygdens pastorat. Där har han även hunnit med att vara vikarierande kyrkoherde under de senaste två åren.

Men, avbryter jag, det är knappast hälsingemål som du pratar?

- Nej, nej. Jag kommer från Eskilstuna, eller strax utanför, förklarar Joakim och den sörmländska dialekten lyser igenom.

Joakim är ung, inte ens 40 år fyllda. Men har alltså redan hunnit vara präst i tio år. Hur såg hans väg till tron och prästvigningen ut egentligen?

- Efter gymnasiet lärarvickade jag i ett år. Tyckte det var roligt och flyttade till Uppsala och började läsa till gymnasielärare i svenska och religionskunskap. Där någonstans kom min prästkallelse, berättar Joakim.

Visst hade han som alla andra barn i byn gått på kyrkans barntimmar och i skolan bad man fortfarande morgonbön och sjöng psalmer. Joakim sjöng även i skolans kör som var densamma som kyrkans barnkör, men så mycket mer av kyrkligt engagemang var det inte. Han tog en gymnasielärarexamen men läste också parallellt teologi med målet att bli prästvigd. På den vägen är det.

- Jag trivdes mycket bra i Delsbo, både med min församling och mina arbetskamrater. Men efter tio år så var det dags att se något annat, berättar Joakim.

Gotland var inte nytt. Förutom att han hade varit här som barn, hade Joakim besökt ön flera gånger, och det året runt under de senaste åren.

- Jag tyckte om ön, om människorna, de medeltida kyrkorna och all annan äldre vacker bebyggelse som man ser här. En annan bidragande orsak var vintrarna. I Hälsingland är det vinter från oktober och långt in på våren – det hade jag tröttnat på, berättar Joakim och ler.

Men den avgörande orsaken var nog trots allt att han hade läst kyrkoherdekursen tillsammans med Victoria

Joakim Johansson
Foto: Lars Bäckman.

Svärd Wärme, kyrkoherde i Romaklosters pastorat.

- Hon hörde av sig och efter en del fundrande tog jag chansen att flytta till Gotland.

Nu sitter vi här. Dricker te och äter god bulle, i en vacker miljö, och talar om hur saker och ting snabbt kan förändras.

- Jag känner mig verkligen välkommen både i församlingen och bland mina kollegor och arbetskamrater. Och det jag har sett av Gotland gör mig inte heller besviken, utan bara nyfiken på att få upptäcka mer.

”Jag får nog säga att jag håller ganska traditionella gudstjänster, men med ett tilltal i predikan som är samtida och aktuellt”

Vi kommer in på hur han ser på gudstjänsten.

- Jag får nog säga att jag håller ganska traditionella gudstjänster, men med ett tilltal i predikan som är samtida och aktuellt. Jag tycker inte om att experimentera med gudstjänsten. Jag brukar säga att har det funkat

i 2000 år, så funkar det nu också. Men det gäller att alltid vara lyhörd för sin församling, poängterar Joakim.

I Delsbo var gudstjänstlivet relativt aktivt. En vanlig högmässa kom det cirka 35 gudstjänstdeltagare och var det sopplunch så kunde man räkna med ett nittiotal gäster.

- Jag blir inte besviken om det inte är lika många som kommer hit till Dalhems kyrka en söndag. Jag inser att Delsbo var en betydligt större församling, så rent procentuellt är tio församlingsbor helt jämförbart, men jag blir förstås glad om det kommer fler.

En flygel står i rummet och naturligtvis spelar Joakim piano.

- Jo men kanske hellre än bra, men visst har det hänt att jag har fått rycka in och spela på såväl gudstjänst som vid barndop, men någon riktig pianist det är jag inte.

”...han ritade såväl ett nytt kredensbord, sakramentsskåp och några passande hyllor...”

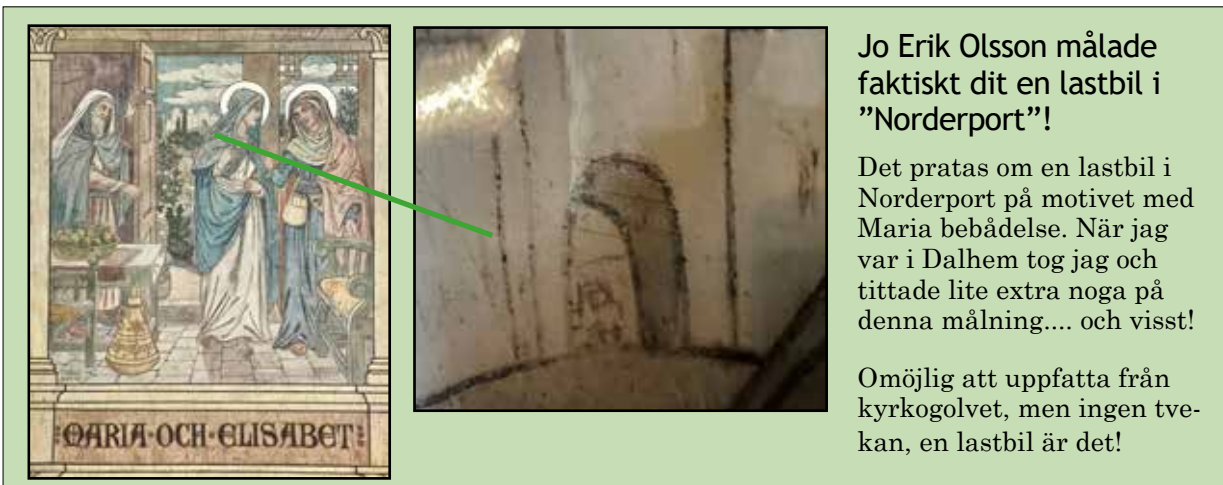
Men Joakim har förgyllt Delsbo vackra basilika på andra sätt. Hans intresse för möbler och inredning ledde till att han ritade såväl ett nytt kredensbord, sakramentsskåp och

några passande hyllor, med mera till kyrkans kor. Han tog också fram ritningar till ett barnens altarskåp. Det i form av Delsbo kyrka. Joakim har också designat en ny mässhake till Delsbo kyrka och till barnens altarskåp sydde han både ett antal mässhakar och en korkåpa. När vi går en runda i den fina prästgården så avslöjar sig hans kreativa ådra här och var; är det inte möbler han har ritat så är det ritningar på hus och andra byggnader som han utfört på millimeterpapper; ”mest för skoj skull”, som han säger.

Innan vi skiljs åt kan jag inte låta bli att berätta för Joakim att han har hamnat i en av mina favoritsocknar. Jag räknar upp lant-handelsmuseum, Dalhems fotbollsklubb, loppisar, aktiv bygdegård, trevliga människor och när jag kommer till museijärnvägen så avbryter han och avslöjar att han redan har hunnit med att göra sin första tur som konduktör.

- Jo, tåg är ett av mina intressen. Jag har varit aktiv på Östra Södermanlands järnväg i Mariefred i snart 25 år, så det är självklart något jag ska engagera mig i, säger Joakim och skrattar gott.

... Och jag tänker att här för han en annan ”prästerlig aktivitet” vidare, eller hur Stafan Beijer?

Jo Erik Olsson målade faktiskt dit en lastbil i "Norderport"!

Det pratas om en lastbil i Norderport på motivet med Maria bebådelse. När jag var i Dalhem tog jag och tittade lite extra noga på denna målning.... och visst!

Omöjlig att uppfatta från kyrkogolvet, men ingen tvekan, en lastbil är det!

Biskop Erik och till höger Thomas Stoor. Nedanför altarringen Krister Kappel som är den nya prästen i Svenska kyrkan i Köpenhamn. Text och foto: Församlingen.

En hälsning från Gustafs församlingen i Köpenhamn

Den 25 februari gick Thomas Stoor i pension efter totalt 14 år som kyrkoherde i Gustafskyrkan. Thomas och hustrun Marie har varit stationerade i Köpenhamn i tre omgångar (1992, 2003-2009, 2017-2024). I perioden 2003-2009 hade också Marie en tjänst som diakon i församlingen.

Biskop Erik Eckerdal hade rest till Köpenhamn för att avtacka Thomas och Marie, och ledde söndagens högmässa som celebrant medan Thomas höll predikan. Samtidigt installerades Krister Kappel som ny kyrkoherde i Gustafs församlingen. Han kommer direkt från Järfälla församling, där han har varit kyrkoherde i över tjugo år.

Vid högmässan och efterföljande fest deltog representanter från andra kyrkor som Thomas har uppbyggt relationer med genom åren, bland andra; Den danske folkekirke, Norska Sjömanskyrkan, Finska kyrkan, katolska kyrkan i Danmark och Birgittaklostret i Maribo. Andra deltagare var Sveriges ambassadör, SKUT representanter Rickard Jönsson och Johanna Holmlund, samt medlemmar av vänförsamlingen i Järfälla och Helligands församling i Lund.

Gustafskyrkan deltog under Thomas

ledning i Köpenhamns kyrkvandring, som är en stor årlig begivenhet. Förutom ekumenik gick Thomas mycket upp i diakoni, och då Gustafs församlingen inte längre hade medel till att avlöna en diakon, inleddes ett samarbete med Lunds stift, Köpenhamns kommun och Sveriges ambassad, som nu fortsätter till och med 2026. Diakon Peter Juhlin arbetar på Köpenhamns gator en gång i veckan och hjälper utsatta svenskar.

Under Thomas sista period i Gustafskyrkan växte Pilgrimsgruppen. Gruppen har vandrat mycket både i Danmark och Sverige, och dessutom gjort resor till Rom och Assisi med Thomas som kunnig guide. Församlingsmedlemmar har haft möjlighet att delta på en årlig retreat hos Skt. Birgittas klosterorden i Maribo. För sitt arbete i Danmark mottog Thomas Dannebrogorden av drottning Margrethe 2007.

Ett altarbord att användas vid torsdagens kvällsmässor, t ex Taizémässa, var länge en stor önskan. Thomas designade och beställde ett bord som blev färdigt precis innan han gick på pension. Det nya altarbordet i ren och enkel stil är bekostat av gåvor från församlingen, och invigdes vid en stämningsfull mässa lördag kväll av biskop Erik Eckerdal.

Gå S:t Olofsleden i sommar – nu uppdateras den nästan trettio år gamla pilgrimsleden

Under de senaste tio åren har vandring blivit allt populärare. Det gäller inte minst för de pilgrimsleder som finns runt om i Europa. På Gotland uppdateras just nu öns främsta led, S:t Olofsleden. Text och foto: Lars Bäckman.

- Jo när det gäller S:t Olofsleden händer det mycket just nu. Vi har tillsammans med Regionen och deras vandringsprojekt fått pengar från Tillväxtverket för detta arbete. Parallellt arbetar vi även med att uppgradera S:t Olofsleden till att bli godkänd som en led inom Europarådets kulturvägar, ett nätverket för S:t Olofsleder över hela Norden, berättar Carin Frennevi, som är stiftspedagog i Visby stift och stiftets ansvarige för pilgrimslederna.

Klinte - Fröjel pilgrimsled, kan nu via kusten följas tillbaka till Klinte.

S:t Olofsleden kom till 1998 på initiativ av Visby domkyrkoförsamling. Under alla dessa år har egentligen bara det nödvändigaste underhållet gjorts. Finansiering- och ansvarsfördelningen har periodvis varit oklar.

Men nu tas det ett samlat grepp för att uppgradera leden; den led som numera startar i Visby domkyrka och går till S:t Olofsholm på norr.

- Vi leder om den på några ställen. Detta

för att kunna erbjuda vackrare naturupplevelser, berättar Carin och lägger till att just kyrkor, naturupplevelse och intressant kulturlandskap är viktiga delar i en pilgrimsled.

Självklart ska det röjas, nya skyltar sättas upp och information ska tas fram. Efter den 58 km långa leden finns det också tre enkla härbärgen. Det är i kyrkorna i Bro, i Hejnum och i Othem. Där har ett par sovplatser ordnats i eller i anslutning till dessa kyrkor.

- Men du måste ha med dig en egen sov-säck, poängterar Carin Frennevi. Toalett, vatten och en vattenkokare är den utrustning som finns, men inte mycket mer än så.

Dessa härbärgen är gratis, men går inte att boka i förväg. Ska du vara lite säkrare på att få plats så ska du, för säkerhets skull vara plats i god tid.

Förutom Carin Frennevi är Pär Malmros engagerad. På Visby stift arbetar han med fastighetsfrågor. I detta projekt har han hand om hantering av nya sträckningar, skyltningar och ser också till att stättor sätts upp där de behövs. Linda Jansdotter, som har arbetat som kommunikatör i stiftet, ser just

nu över alla markavtal. Efter alla år som har gått så måste de uppdateras. Stig Hjellström, lantbrukare i Hejnum, kommer att ta ansvar för leden när det gäller röjning, skick på stolpar, utmärkning och så vidare. Så ser den nya organisationen ut. Allt detta arbete ska vara klart till den 31 oktober i år. Men, självklart är du välkommen att vandra hela eller delar av leden redan nu.

- Som du inser så vill vi skapa en hållbar organisation för förvaltning och långsiktigt underhåll av pilgrimsleden. Både vandrare, boende, församlingar och företagare ska kunna räkna med att leden fungerar under lång tid framöver, avslutar Carin entusiastiskt vårt korta samtal med.

Mer information om leden hittar du på Visby stifts hemsida. Sök på: Pilgrim på Gotland, S:t Olofsleden Gotland.

Övriga leder i Visby stift är Roma kungsgård till Dalhem, frälsarkransleden kallas den. Där kan museijärnvägen vara ett alternativ för en av sträckorna. Men titta först på deras tidtabell!

Pilgrimsleden mellan kyrkorna i Klinte och Fröjel har nu även en sträckning tillbaka till Klinte kyrka efter kusten som Hembygdsföreningen i Fröjel ansvarar för. Det här är en led som bjuder på såväl bedårande utsikt över havet och Karlsöarna från Klintberget till vackra vandringar i strandängena vid Fröjel och mot Klinte. Det finns även en led mellan Hemse via Alva till Rone som går på den gamla banvallen. En folder med information och karta finns i Hemse kyrka. Du kan också läsa mer på Sudrets pastorats hemsida.

Vid kyrkorna i Bro, Hejnum och Othem finns enkelt härbärge.

S:t Olofsholm är en magisk plats.

Monika May i samtal.

Från massbegravningar till envarm filt - kyrkans krisberedskap i en otrygg tid

- Vid ett krisberedskapsmöte jag var med på, så tog jag upp kyrkans uppgift att ha beredskap för massbegravningar. Några i gruppen tittade lite frågande på mig, men den nyutnämnde regementschefen, kommenterade att han först då insåg att gotlänningarna tog situationen på allvar, berättar Bimbi Ollberg, när vi ska samtala om kyrkans roll i kris- och beredskapsarbetet. Text och foto: Lars Bäckman.

Massbegravningar var då långt långt borta. Kanske är de närmare nu? Hur som helst, mycket har hänt sedan Bimbi för ett tiotal år sedan trädde in i rollen som Visby stifts krisberedskapsrepresentant. Nu lever vi i en situation där vi inte styr våra villkor så som vi har varit vana vid. Det finns yttre påverkan via attacker på nätet, miljö- och klimatfaror och inte minst, situationen i Ukraina. Det här skapar så klart oro. Kyrkan har som en viktig uppgift att vara en motvikt mot just otrygghet och oro. Det är det här vi ska prata om.

Hur kan kyrkan vara en motvikt mot otrygghet och oro?

- Jag skulle vilja dela upp det i tre punkter säger Bimbi och förklarar:

1. Genom att helt enkelt finnas på plats

– vara närvarande bland sockenborna. Att vi inte drar ner på vår verksamhet bara för att det är ett krigshot eller någon annan anledning som skapar allvarlig oro.

2. Sen måste vi tidigt ställa oss frågan vad ska vi ha för verksamhet? Det är självklart helt beroende på vilken händelse som har uppstått, men det vanliga är så enkelt som att hålla kyrkan öppen. Där ska vi kunna erbjuda någon att prata med, något värmande; allt från en kopp te och en macka till en filt. Bara en så enkel sak som att få tända ett ljus och ge utrymme för egna personliga andakter eller stillhet betyder mycket.

3. Kunna ge rätt och riktig information om vad som har hänt. Vid alla kriser sprids rykten, vilket inte är bra. Så riktig information är en annan funktion i de möten som uppstår.

Trots att vi på ett sätt har blivit allt mer sekulariserade så är för de allra flesta gotlänningar, i varje fall på landsbygden, kyrkan en naturlig plats att vända sig till vid kris. Till kyrkan söker man sig när det är fest, som vigsel och dop och när det är sorg, som begravning och vid kriser.

- Visst finns det en risk, att stängda kyrkor, och inga präster i prästgårdarna, kan innebära en minskad relevans och att vi därmed tappat förtroendet, men det är inte på nåt sätt avgörande.

Samarbete med regionen

- Regionen och kyrkan har ett bra och växande samarbete. På dagtid fungerar regionens insatser, men nattetid har regionen begränsade resurser med stöd i kris. Kyrkan är då en efterfrågad partner, förklarar Bimbi.

”Kyrkan finns i alla socknar och har en kompetens som få andra organisationer har”

Kyrkan finns i alla socknar och har en kompetens som få andra organisationer har. Bimbi menar att kyrkan har ett djupt förtroende och gott anseende i många sammanhang. Där är kyrkans kristna budskap viktigt i sorg och krissammanhang. Här handlar det inte om ”otillbörlig påverkan”, vilket ibland kan hävdas i skol-samarbete.

- Förtroendet hos såväl region som myndigheter och inte minst bland invånare i länet bottnar i flera orsaker. Dels vet folk att det finns en professionalitet hos kyrkans präster och diakoner att möta människor i kris och oro. Kyrkan finns också nära. Sen har kyrkan en sedan tvåtusen år tillbaka, djupt, nedärvd erfarenhet och uppbyggt förtroende i just sorgearbetet.

Blir vi troende i kris?

- Vi har alla ett behov av det som är större och som kan ge trygghet och hopp när det krisar. Hur det sen ser ut skiftar, säger Bimbi och berättar om att under det finska vinterkriget uppgav 97 procent av soldaterna vid fronten att de bad till Gud. Men när de väl hade återvänt var det endast 65 procent som uppgav att de brukade be böner.

Mötet är det viktiga. Hur skulle du beskriva den kompetens som kyrkan har att möta människors oro eller rent av kris?

- Präster och diakoner har i sin grundutbildning någon form av teoretiska kurser i

att samtala med människor i svåra situationer. Men jag vill säga att det är främst den erfarenhet de har fått i sitt arbete som är allra mest betydelsefull. Utöver det är det framförallt handledning eller egen själavård, som de allra flesta präster har, som är en värdefull del i denna kompetens. Handledningen kan vara via äldre kollegor på Gotland eller på fastlandet. Vanligt är också handledning med en psykolog eller terapeut av något slag. Alla präster har rätt till detta!

Kyrkan är en naturlig plats att vända sig till vid kris. Foto: Linda May Dahlström.

Hur mycket är medmänskligt stöd och hur mycket är det kristna budskapet?

- När det värsta inträffar är man i behov av mänskligt stöd, men också något mer, ett svar på de tuffaste frågorna man har. Det är svar som få av ens vänner kan ge. Här är prästen och diakonen unika, svarar Bimbi eftertänksamt och förklarar att det är allt

Att i stillhet gå in i en kyrka, tända ett ljus, kanske be en bön; det är en viktig handling för många av oss.

för ofta som han hör att när ens partner har avlidit så har vännerna tystnat. För de vet inte vad de ska säga, hur de ska möta den i sorg, men som biskop Lennart Koskinen, svarade på frågan varför kyrkan var bra på själavård: "Vi har tvåtusen års erfarenhet".

Bimbi resonerar om gränserna och förklarar att: "Som teolog ska man självklart väga sina ord väl och anpassa dem till vem man pratar med, och i vilken situation den är i. Du ska heller aldrig som teolog förenkla och komma med svar som inte har någon botten i verkligheten. Du får inte heller lova saker och ting, till exempel om "att ni möts i himlen" och liknande".

På frågor som "Varför utsätter Gud oss för detta?" Vad säger man då?

- Denna fråga möter man ofta. "Vad har jag gjort för att utsättas för detta?" Och tanken på att det onda är ett Guds straff. Men död och sjukdom är en del av vårt liv. Det är ingen som planerar olyckor. Gud sitter inte och spelar schack med oss.

Det är sjukhuskyrkans personal som är de första som rycker ut vid en mänsklig krissituation. De följer med polis eller ambulans eller vad det kan vara. Det funkar mycket bra. Det här är ett etablerat samarbete och mycket uppskattat. Därefter kan en lokal präst eller diakon ta över kontakten. Prästens närvaro är aldrig ifrågasatt, men den kan vara i olika form.

Telefonsjälavården finns alltid tillgänglig. Ringer man 112 och frågar efter dem kan hamna hos en präst på Gotland eller någon annanstans i landet. I dag är det alltid tolv präster som svarar i telefon. Tio Gotlandspräster deltar nu i telefonsjälavården. De får alltid regelbunden utbildning och erbjuds handledning.

Bimbi kommer in på hur viktigt det är att arbete proaktivt. Det gäller att kunna möta människor i vardagen när något händer. Här är kyrkan med i det förebyggande arbetet.

- Vi har ett samarbete med Regionen i ett nytt projekt som heter Stark socken. Praktiska frågor som hur lagar vi mat om det inte finns el, hur ordnar vi vatten. Finns det lokaler där man kan träffas. Var kan vi ha matförråd ifall inte båttrafiken fungerar? Ett arbete som har pågått i några år är att skapa Trygghetsplatser. Dessa är centrala om vi drabbas av en större kris. På en Trygghetsplats ska man kunna komma och få mat, värme, information och stöd. Två är redan klara idag. En i Slite och en i Hemse.

Kyrkan har också ansvar för att skydda de kulturhistoriska värdena som finns i kyrkorna och att ansvara för begravningsväsendet. Det är tydligt; kyrkan är en del i att skapa ett tryggare Gotland! Kyrkan gör skillnad och alla behövs!

Visby stift köper Gotlands sjukhem

Stiftelsen Gotlands sjukhem, grundat 1869 av prinsessan Eugénie, och Visby stift är överens om att verksamheten överlåts till Visby stift. Överlåtelsen sker genom förvärv av fastighet och verksamhet. Nyheten offentliggjordes 21 maj.

Det är ett naturligt steg för att långsiktigt utveckla sjukhemmets verksamhet. Stiftelsen har genom sina stadgar från 1869 nära band till domkapitlet i Visby stift och verksamheten kan fortsätta att bedrivas på kristen grund med människokärlek i centrum

- Vi ser överföringen till kyrkan som ett naturligt steg, säger Anders Fritzell, styrelseledamot Gotlands sjukhem. Genom att överlåta verksamheten till Visby stift förstärks den finansiella situationen för Gotlands sjukhem. Detta medför en långsiktig trygghet som möjliggör en positiv utveckling av verksamheten för lång tid framöver, vilken skall fortsätta att bedrivas i enlighet med vad prinsessan Eugénie har föreskrivit.

”Det är ett naturligt steg för att långsiktigt utveckla sjukhemmets verksamhet.”

För Visby stift är ett förvärv av verksamheten ett naturligt steg mot bakgrund av stiftets långa relation och engagemang för Gotlands sjukhem säger biskop Erik Eckerdal och fortsätter: Genom köpet utvecklar vi kyrkans engagemang här på Gotland och det är ett steg i stiftets arbete för att bli en större aktör för ett gott och mänskligt samhälle. Därtill kommer att Svenska kyrkan som helhet bli en större arbetsgivare för gotlänningar jämfört med idag.

Den av Visby stift förvärvade verksamheten och fastigheten kommer att bedrivas i två helägda bolag. Ett bolag som äger och förvaltar fastigheten och som även äger ett dotterbolag som driver verksamheten vid Gotlands sjukhem. Driftsbolaget kommer

att vara ett så kallat svb-bolag, dvs ett bolag med särskild vinstbegränsning. Denna bolagsform förekommer inom idéburen sektor och inte minst när det gäller vårdverksamhet. Driftsbolaget Gotlands sjukhem AB kommer att hyra fastigheten av fastighetsbolaget.

Genom att köpa Gotlands sjukhem får Visby stift ytterligare ett förvaltningsben. Vid sidan av Prästlönertilgångar (PLT) som förvaltas av Egendomsnämnden och Samfälligheten Gotlands kyrkor, som i samarbete med pastoraten ansvarar för förvaltningen av stiftets kyrkor, kommer nu Visby stift att äga en bolagsstruktur som med egna bolagsstyrelser har ägarens uppdrag att utveckla och förvalta bolagens verksamhet.

- Jag ser stora fördelar med att vi på detta sätt har möjlighet att långsiktigt förvalta nya och för kyrkan och samhället viktiga verksamheter. På så sätt kan Visby stift göra mer för fler och ännu tydligare bidra till att bygga en stark kyrka och ett gott samhälle, säger biskop Erik Eckerdal.

Överlåtelsen av verksamheten och fastigheten förväntas slutföras i sin helhet den 3 januari 2025. Region Gotland och Visby stiftsfullmäktige, har godkänt överlåtelsen.

Om Stiftelsen Gotlands sjukhem

Prinsessan Eugénie grundade stiftelsen Gotlands sjukhem 1869 med målet att tillhandahålla individuell vård och omsorg för äldre personer som lider av långvarig sjukdom på Gotland. Stiftelsen är icke vinstdrivande och dess angelägenheter hanteras av en styrelse bestående av olika ledamöter, inklusive biskopen i Visby stift som enligt stadgarna är ordförande och domprosten som är ledamot. Andra medlemmar utses bl a av Domkapitlet samt en representant för de anställda. Prinsessan Eugénie skrev in i stadgarna att det skulle vara en jämn könsfördelning i styrelsen.

Biskopsvigning i vårt vänstift i Tanzania

Ett biskopsmöte mellan de svenska biskoparna och biskoparna från Evangelical Lutheran Church in Tanzania hade hållits i augusti 2015 i Rättvik och en försynt afrikansk biskop anlände till Visby tillsammans med biskop Sven-Bernhard för en veckas besök och kärlek uppstod direkt. Text och foto: Bimbi Ollberg

Tanken på ett vänstiftssamarbete uppstod och stiftsstyrelserna i de båda stiftet stödde förslaget. Förhandlingar inleddes och i december 2017 undertecknades det första vänstiftsavtalet mellan Visby stift och North Central Diocese i Tanzania av biskop Sven-Bernhard och biskop Solomon Massangwa i Arusha, stiftets "huvudstad" i Tanzania. Avtalet förnyades i januari 2023 i Uppsala i samband med att biskop Erik biskopsvigdes.

Avtalet bygger på ömsesidig respekt för varandra som kyrkor, utbyte av material och människor, bön för varandra och stöd till projekt av olika slag. En förbönslista skapades i respektive stift och vi har sedan 2016 bett för varandras församlingar i våra gudstjänster. Biskop Solomon har deltagit som föreläsare i präst- och diakonfortbildningen i Visby stift

och tillsammans med generalsekreteraren för stiftet (motsvarar ungefär stiftsdirektor) deltagit i biskopsvigningarna i Uppsala såväl 2018 som 2023. Biskop Sven Bernhard, biskop Thomas och jag har besökt vårt vänstift vid ett antal tillfällen och träffat personal och församlingar, besökt sjukhus och vårdcentraler, skolor och universitet, spelat fotboll och utbytt erfarenheter av att vara kyrka i olika kontexter. Och fascinerats...

Tyvär sätte Covid-19-pandemin käppar i hjulet för alla utbyten, men nu, våren 2023 blev de första utbytena av. Per Stumle var i Tanzania i tre veckor som "utbytespräst" och Peter Kalusie från Tanzania var i Visby motsvarande period. Likaså sände vi i våras en volontär, Miriam Hinas, för att i tre veckor hjälpa till på stiftets rehabiliteringscenter för nyopererade barn. Och fler står på kö.

Biskop Solomon och Peter Kalusie (som besökte Visby stift i mars-april i år.

Bollen är i rullning och fler projekt planeras i framtiden.

I början av februari i år var det så dags för biskop Solomon att lägga ner sin biskopsstav; en biskop i Tanzania väljs för 10 år och en ny biskop vigdes. Jag hade förmånen att representera Visby stift och Svenska kyrkan vid detta tillfälle i Arusha. En annan svensk, Lorentz Forsberg, Act Svenska kyrkans ut-sända i Tanzania, deltog också i denna minst sagt annorlunda upplevelse.

Lördagseftermiddagens gudstjänst var helt tillägnad den nye biskop electus, Godson Abel Mollel. Han var tidigare biskop Solomons assistent, motsvarande stiftsprost. Två tusen personer deltog i den sex(!) timmar långa mässan. Församlingar och utländska gäster fick framföra sina hälsningar och gåvor till den nyvalde biskopen. Fyra körer sjöng så taket i kyrkan i Engarenarok nästan lyfte. På söndagmorgon var det så dags för vigningsgudstjänst. Denna gång i kyrkan i Kimandolu strax utanför stan.

Nyvigd biskop, assistent och pensionerad biskop.

Ännu fler deltog och stämningen var på topp. Alla stiftsbiskopar, 28 stycken, ett antal biskopar från andra samfund och länder, ett stort antal utländska gäster och landets vice-president deltog i den häftiga gudstjänsten. Många och långa tal hölls och återigen sjöng fyra körer, bland annat en masaj-kör och en stor barnkör. Bara offergången i gudstjänsten tog 45 minuter! En stor skillnad mot en vigning av en svensk biskop är att det är den avgående biskopen som, tillsammans med ärkebiskopen, håller i vigningen och att biskopens assistent installeras samtidigt.

Efter den återigen sex timmar långa gudstjänsten firades den nye biskopen först med en lunchbuffé utanför kyrkan i 32 graders värme och senare på eftermiddagen med en stor mottagning för drygt 1000 personer.

På måndagen hade jag möjlighet att samtala med stiftets generalsekreterare om utvecklingen av vårt vänstiftsarbete. För vi har massor att lära av våra tanzaniska vänner, när det gäller att vara kyrka, när det spirituallitet och socialt arbete.

Därefter bar det av hemåt, från 32 graders värme till kyla och snö på ön. Inspirerad och en otrolig erfarenhet rikare jobbar vi nu vidare med att utveckla vårt vänstiftssamarbete. Hör av dig till mig, Bimbi Ollberg, om du är intresserad av att göra en insats.

Äntligen tillbaka i Tanzania!

Katarina Ridderstedt återvände till Tanzania, Visby stifts vänstift. Här får du del av hennes upplevelser. Text och foto: Katarina Ridderstedt.

Hösten 2017 var jag praktikant via Lunds stift i Usambarabergen i Tanzania. Jag bodde och arbetade på kyrkans barnhem och undervisade både yngre elever och blivande lärare i musik. Tack vare ekonomiskt stöd från Visby stift och två andra organisationer hade jag nu möjlighet att åka tillbaka!

De första dagarna reste jag ihop med Miriam Hinas, Per Stumle och hans familj. Vi besökte kyrkans prästutbildning vid Makumira Tumaini University. Campus är frodigt med mycket grönska och fotbollsplan där de studerande anordnar turneringar. Vi fick träffa dekanen Angela, kaplanen David och även en grupp studerande som vi sjöng för och tillsammans med. "Sifuni watu wote" är "Sjung lovsång alla länder" översatt till swahili.

Ett av barnhemsbarnen, Isack, har som vuxen blivit safariguide. Han tog med oss till elefanterna och girafferna i Tarangire nationalpark. Det är mäktigt! Tillsammans med

några andra turister fick jag även återse solnedgången vid Irente Viewpoint i Usambarabergen. En favoritplats!

Påskan firade jag tillsammans med min tidigare handledare Joyce och även med biskopsfamiljen Munga. Att mitt resesällskap bestod av min 5-månaders son var minst sagt välkommet! Det har varit härligt att återse platser och människor jag lärde känna 2017, men också besöka nya skolor, som kanske kan skapa vänskapsband med skolor och kyrkor på Gotland. Yesu Kristo amefufuka = Jesus Kristus är uppstånden!

Katarina Ridderstedt

Gemenskap, förkunnelse och diakoni

Perioden 21 mars till 11 april hade jag förmånen att tillsammans med Miriam Hinas delta i ett utbyte med vårt vänstift i Tanzania; Evangelical Lutheran Church of Tanzania Northern Central Diocese, ofta förkortat ELCT med stiftsstaderna Arusha.

Det var första gången våra två stift hade ett utbyte på det här sättet. Samtidigt som vi var i Tanzania var en pastor (präster heter pastorer i Tanzania) från ELCT. Utbytet var därför något av en pionjärverksamhet även om Svenska kyrkans kontakter med Tanzania har många år på nacken. Intrycken är många och djupa så här följer ett axplock.

Något som slår många som besöker kyrkan i Tanzania, inklusive under-teknad, är den stora kreativitet och vitalitet som präglar kyrkans liv. Kyrkorna är som regel alltid fulla och tre gudstjänster samma söndag är inget ovanligt. Den första gudstjänsten börjar som regel mellan klockan 6 och 7 på morgonen och är som regel den mest populära. En vanlig söndagsgudstjänst är åtminstone två timmar lång och två till fyra köror som medverkar är mycket vanligt.

Jag hade förmånen att resa vitt och brett i detta vidsträckt stift som ligger i massajland i norra Tanzania på gränsen till Kenya. På landsbygden är det utslutande terränggående bilar som gäller för att kunna ta sig ut till avlägsna byar. Många av de pastorer jag arbetade med var kvinnor. ELCT har vigd kvinnliga pastorer sedan tidigt 1990-tal och många häpnade över att Svenska kyrkan har kvinnliga biskopar. Ett ut-

märkande drag i vårt vänstift är att så gott som överallt dit man kommer pågår det kyrkobyggen. Det finns en gammal kyrka och så byggs det en ny. Dessa kyrkobyggen bekostas helt av församlingarna, liksom våra kyrkor en gång i tiden. Likt Tanzania i stort är ELCT en ung kyrka. Många pastorer är unga och det finns en stor brist på pastorer. Barn- och ungdomsverksamheten är mycket omfattande och många barnkörer har mer än 50 medlemmar. Att sjunga i kör är överlag mycket populärt i församlingarna både bland gamla och unga. Även om kyrkan är i en kraftig tillväxtfas är detta inget som tas för givet utan det satsas strategiskt och långsiktigt på barn och unga. Ett annat utmärkande drag är att kyrkan är en mycket aktiv samhällsaktör. Kyrkan driver många skolor, ett av Arushas största sjukhus och till och med ett exklusivt hotell.

Stiftet har tre ledord; Koinonia, kerygma och diakonia. Gemenskap, förkunnelse och diakoni. Utifrån dessa byggs all verksamhet. Tre omistliga ord för varje kristen gemenskap. Mycket i Tanzania är olikt här hemma och samtidigt är mycket likt. Något vi som kyrka kan lära och tillämpa här och nu är det flitiga bedjandet. Att be mycket och ofta, ensamma eller tillsammans kan vi börja med denna dag.

Mungu Akubariki – Gud välsigne dig.

Vänge prästgård onsdagen efter Pingstdagen A.D 2024

Per Stumle

Bilder ovan: "Friluftsgudstjänst" på ett berg. Brudparet heter Elisha och Dorkhas från byn Lengijawe. Barndop i Namanga. Per och pastor Charity med son i Arusha.

KALLT OCH VARMT, MEN VÄLSIGNAT UTBYTE!

Text och foto: Bimbi Ollberg

För första gången lyckades vi få till ett utbyte av präster med vårt vänstift i Tanzania! Planerna har funnits länge, men covid-19-pandemin satte stopp för tidigare försök.

I slutet av mars åkte Per Stumle (tillsammans med Miriam Hinas, som var volontär på "The Plasterhouse") ner till Tanzania för att i tre veckor medverka i stiftets arbete och inspireras av en växande och bedjande kyrka. Drygt 30 grader varmt, soligt och skönt! Per och Miriam kommer att besöka församlingar på ön och berätta om sina upplevelser och erfarenheter. Passa på när de är nära dig!

Samtidigt dök det upp en frusen tanzanisk präst, Peter Kaluse Mollel, som besökte oss på ön i tre veckor. Han anlände till Arlanda den 21 mars utan vare sig jacka eller tröja, så första uppgiften var att hitta lämpliga vinterkläder till honom. Han hade nämligen aldrig varit utanför sitt lands gränser och var inte medveten om klimatskillnaderna. Att han dessutom kom ur en kultur där männen aldrig lär sig laga mat var också ett praktiskt bekymmer, men även det löste sig. Hans engelskkunskaper var relativt begränsade, men med lite tålmod så ordnade sig det mesta.

Pastor Peter, som han kallade sig själv, deltog i påskens firande i Halla kyrka och han predikade och sjöng på Swahili (jag översatte predikningarna, dock inte sångerna) i de flesta gudstjänsterna. Han deltog också i personalsamlingar, på stiftskansliet, i Romaklostrets pastorat och i domkyrkoförsamlingen.

Han träffade biskopen, alla kyrkoherdar, besökte Vänge skola (som numera, efter pastor Peters besök har en vänskola i Tanzania!), Kvinnor för Missions samling i När och deltog i ett antal andra samlingar (Våffelkafé i Visborgskyrkan var en favorit!). Han upplevde nog det mesta av det som vi gör i våra församlingar.

Till vardags arbetar han som kyrkoherde i ett pastorat med 15 kyrkor i ett Massaj-område och med i snitt 200 gudstjänstdeltagare varje söndag. De gudstjänster han deltog i här på ön var ju inte riktigt lika välbesökta, men det han framförallt tog med sig hem var just vårt gudstjänstfirande.

Hans kommentar var: "Vi firar 3-timmars gudstjänster med halvt kaos, ni firar drygt timslånga gudstjänster med total ordning". Att allt var förberett in i minsta detalj var en viktig lärdom för honom.

Han fick dessutom uppleva snö för första gången (han hade bara sett snö på avstånd på toppen av Kilimanjaro), han fick vandra bland raukar på Färö och ana historiens

Peter Kaluse Mollel.

vingslag i våra medeltida kyrkor. Lite besviken blev han över att det fanns så få vilda djur på ön (rådjur och kanin var de enda han fick se). Tanzania är ju känt just för sina enorma mängder vilda djur.

När han steg på planet för att ta sig tillbaka till värmen så åkte han med massor av upplevelser, inspiration och erfarenheter i bagaget.

Ett stort tack till alla som tog sig tid att möta pastor Peter och dela med sig av kunskap och

erfarenheter. En ännu större tack till domkyrkoförsamlingen som upplät Klockargården så han hade någonstans att bo.

Det kommer att bli en fortsättning på utbytet, men erfarenheterna från årets utbyte visar att det kanske är smartare att bjuda hit en ny tanzanisk präst när det är lite varmare! Tillsammans bygger vi vidare på den världsvida kyrkan och Guds rike. Fortsätt att be för vårt vänstift i Tanzania.

Visitation av Svenska kyrkan i New York

Text och foto: Annika Hakalax

Den 21-24 mars 2024 inledde biskop Erik visitation. Det innebar möten med personal och kyrkoråd och Öppet forum där hela församlingen var inbjuden. Samtalen kretsade kring församlingens nu-tid och framtid med en del tillbakablickar.

New York var hårt drabbat av pandemin och församlingen har ännu inte haft möjlighet att återställa verksamheten i den omfattning den bedrevs innan 2020. Dessutom pågår ett omfattande renoveringsarbete i lokalerna vilket begränsar möjligheter till veckoverksamhet.

Men ambitionen är att snarast möjligt kunna återgå till tidigare samlingspunkter i form av olika grupper för barn och vuxna.

Kyrkans café är dock öppet några dagar i veckan och kören övar och sjunger i gudstjänst.

Högmässa firas varje söndag och sedan en tid tillbaka även veckomässa på torsdagar.

Biskopens dagar i New York avslutades på Palmsöndagen med en festlig högmässa där kyrkoherde Fredrik Ollila predikade, biskopen celebrerade och kyrkomusiker Ann-Sofie Scherman stod för musiken samt ledde kyrkokören. Medverkade gjorde även komminister Fabian Åström, stiftsprost Annika Hakalax och Mary Glasspool, assisterande biskop i Episcopal Diocese of New York.

Följ med Calle på pilgrimstur från Odense

Text och foto: Calle Ahlström, Vamlingbo

“Jag var en av de fyra svenskar och fem danskar som sommaren 2023 pilgrimsvandrade hela vägen från Odense i Danmark till Skåne för att fira att Lunds domkyrka fyllde 900 år. Det blev 250 kilometer på 13 dagar”.

Vi träffades söndagen den 27 augusti. Efter kvällens gudstjänst i Gråbrødre klosterkirke bjöds det på ett glas vin. Man fick välja om man ville ha rött eller vitt.

Pilgrimsprästen Magnus Malmgren från pilgrimscentret i Lund höll första morgonandakten vid Knut den Heliges grav i Odense vackra domkyrka som kirketjeneren öppnat för oss. Det är han vi firar den 13 januari: Tjugondag Knut dansas julen ut.

När man åker bil genom Danmark får man känslan av att landet nästan bara består av asfalt. Men när Tone Kirkeby från Föreningen af Danske Santioagopilgrimme visar vägen förstår man att landet är en blandning av öppna landskap, vackra skogar och fina stränder.

Vi fick ta tåget under vattnet till Stora Bälts camping med sin fina badstrand med Blue Flag = högsta kvalitet.

Vandringen från Korsör till Slagelse gick delvis väldigt nära Stora Bält. Det var lättare att ta av skor och strumpor och gå i vattnet än att försöka hoppa på stenarna på stranden. Vi gick också genom en hage där en stor tjur inte verkade speciellt intresserad av oss. Kom fram till vikingaborgen Trelleborg. I entrén till museet stod en kopia av Mästermyrkistan, en verktygslåda från vikingatiden som tillhört en smed, funnen i Mästermyr på Gotland.

Morgonen vi lämnade Slagelse regnade det, det enda regnet på hela vandringen. Vi kom fram till en ruin och jag behövde uppsöka ensamheten. När jag vände mig om var alla försvunna. Jag satte fart för att försöka gå ifatt dem. Försökte ringa men det fungerade inte när det regnade på telefonen.

Jag visste vart vi skulle och började gå ensam till campingen i Sorö. De andra kom fram två timmar senare. När jag uppsökte ensamheten hade de gått in i ruinen. Efter detta höll de

Efter gudstjänsten.

noggrann koll på mig så att jag inte skulle försvinna någon mer gång.

I Sorö klosterkyrka träffade jag Valdemar Atterdag. Han var väl innesluten i sin kista.

I Alsted kyrka fick vi komma upp i tornet och jag fick svaret på en fundering som jag haft i två år. Då gick jag med klimatvandringen till Glasgow i två veckor och i Maribo hördes konstiga ljud från kyrkklockan. De andra svenskarerna stod som frågetecken men jag visste vad det var för ljud. Det skulle vara bröllop i kyrkan och de kimbade. Men det var något konstigt med kimbningen för den pågick så länge. På Gotland är det några personer som slår med stenar på kyrkklockan och ingen människa orkar hålla på så länge som de gjorde i Maribo. I Alsted kyrktorn fick jag svaret. I Danmark har man maskiner som kimbar.

I Sankt Bendts sockenkyrka i Ringsted återsåg jag med glädje dopfunten tillverkad av Sighraf. Jag tror att han också bodde i Norrbyn i Vamlingbo, 850 år före mig. Enda gången vi bodde på hotell var i Ringsted. Jag fick dela dubbelsäng med prästen.

Det är alltid roligt att komma till Roskilde och återse vikingaskeppet Havhingsten som jag seglat med - en timme. Det var år 2008 när skeppet återvänt från Irland. Vikingaskeppsmuseet hade ordnat fest och kocken sa att han skulle bjuda på något mycket exotiskt som nattmat, lammkorv från Gotland. Curre Niklasson från Näs hade varit där några veckor tidigare och berättat om Gutekorns olika spannmålssorter och gjort god reklam för Gotland. (Det

var dock inte Curre som hade haft med sig korven.)

Innan vi tog tåget över Öresund besöte vi Svenska kyrkan i Köpenhamn där kyrkoherde Thomas Stoor höll en kort andakt och berättade om kyrkans betydelse, speciellt för de vita bussarna vid andra världskrigets slut. Kyrkan ligger vid Folke Bernadottes allé.

Sista natten bodde vi i Hjärups församlingshem just söder om Lund. Jag gjorde nattläger bakom altaret, tillverkat av Gotlandsbyggen i Hemse.

Magnus Malmgren gav oss ett ord varje morgon att fundera på. Jag hade svårt att koncentrera mig på detta då jag bara njöt av varje steg jag tog på denna fantastiska vandring.

Framme i Lund gick vi, som brukligt är vid avslutningen av en pilgrimsvandring, tre varv runt kyrkan. Magnus hade ordnat så att kyrkklockorna i domkyrkan ringde hela tiden. Det kändes mycket välkomnande och högtidligt.

Ps.

Några veckor innan vandringen var jag bjuden på Gittan Frejha-gens 80-årsdagsfest på Hulehällar i Hamra. Gittan är bland annat känd för att ha startat klimatgruppen Gretas Gamlingar. Hon höll kalaset några veckor innan hon fyllde år.

Efter avslutningen i Lund började jag min hemresa med att bo på IKEA, på deras hotell i Älmhult. Där fanns Gittan för att fira sin 80-årsdag.

Jag stal en ros i matsalen och gav till henne.

Tone Kirkeby visar vägen.

Altaret från Gotlandsbyggen i Hemse.

Dansk kimningsmaskin

Susanna Barros ger nytt liv åt biskopens 200 år gamla salsgrupp

En altartavla, likväl som en kyrkbänksdörr och en gustaviansk möbelgrupp - allt detta och mer därtill ryms inom en målerikonserverators uppdrag. Text och foto: Lars Bäckman

Här står biskopsgårdens gustavianska möblemang. Isärplockat, färgen är delvis nedslipad och bortskrapad. Senast jag såg möbelgruppen stod den i det rum som kallas Biskopinnans salong. Jag vill minnas att den då var rätt så patinerade på ett slitet och lite sorgligt sätt. Att möblerna också var målade i en färg och klädda i ett tyg som inte riktigt överensstämde med 1700-talets slut; det är då möblemanget tillverkades av någon möbelmästare, gjorde inte saken bättre. En restaurering måste alltså göras och det är då Susanna Barros kommer in i bilden. Kanske låter namnet bekant för dem som följt restaureringar av våra kyrkor? Jo, det är hon. Susanna har medverkat i ett stort antal kyrkorestaureeringar.

- Visst är det så. Då brukar jag arbeta med allt som rör måleri på trä, berättar Susanna när vi står i hennes verkstad på Österby i Visbys utkant.

Det kan vara allt från altartavlor till bänkdörrar. Här ryms också krucifix och helgonskulpturer, vissa 900 år gamla! Men nu är det en möbelgrupp bestående av en soffa, två karmstolar och fyra stolar som ska åtgärdas. Gruppen köptes in till biskopsgården 1937. Året därpå brann byggnaden ner till grunden under en renovering. Tur i oturen så hade alla möbler magasinerats inför renoveringsarbetet.

- Vi vill hitta en passande färg som stolarna haft i något av de tidigare lagren. En möbel som är över tvåhundra år gammal har hunnit målas om ett antal gånger, säger Susanna och visar på en stol där hon har skrapat fram ett par olika färglager utifrån de fem sex som vi kan skymta.

- Nu får inventarieansvarig på stiftskansliet avgöra vilken av dessa färger man vill ha på möblen. Det behöver alltså inte alltid vara rätt med den allra äldsta, säger Susanna och fortsätter:

- Lite jämt slitet kan vara fint, men på stolarna och soffan är det så mycket avslaget. Då är det inte snyggt. Sen ska också det inköpta tyget passa i färgställning. Att klä om möblen

Susanna i sin verkstad. Trågs-offan är isärplockad.

Före och efter bild.

”Lite jämt slitet kan vara fint, men på stolarna och soffan är det så mycket avslaget. Då är det inte snyggt”

gör inte Susanna Barros utan det är Vivungs tapetseri i Vänge som har fått det uppdraget. Susanna är alltså målerikonserverator. Hon är utbildad på Göteborgs universitet och tog sin

examen 2010. Sedan dess har hon i stort sett arbetat hela tiden som konservator på Gotland, men också med uppdrag på fastlandet.

- Jag började plugga på föremålsantikvarieprogrammet här på Campus Gotland, men insåg att jag var mer intresserad av material än konsthistoria, så efter två år flyttade jag till Göteborg och konservatorutbildningen. Då var utbildningen tre år, i dag är den fem år, men jag har kompletterat mina studier så att jag nu har en master, berättar Susanna.

Intresse att arbeta med hantverk ledde henne till yrket. Det är något hon knappast ångrar. Sedan något år tillbaka hinner hon också med att vara adjunkt på halvtid på Campus Gotland, där hon undervisar på föremålsantikvarieprogrammet.

- Mina kunder är privatpersoner, som framförallt lämnar in oljemålningar, ofta porträtt eller någon byggnad som ligger dem varmt om hjärtat. Då är man även beredd att lägga ner lite pengar på att rädda tavlan. Förutom privatpersoner och kyrkor är det museer, föreningar, företag och organisationer som är hennes främsta uppdragsgivare.

Måleri i alla former, så klart, men även mindre fanerlagningar och finsnickerijobb är sådant som fyller Susannas orderböcker. För hon har fullt upp. Susanna visar en kyrkbänk dörr som spruckit ordentligt. Här krävs det lite snickeri, limning och så klart, måleri för att få ordning på dörren med 1700-tals måleri. Det kan aldrig bli enformigt. Tillbaka till biskopsgårdens möblemang.

- Jag kommer inte ta bort all färg. På dessa gustavianska möbler med kanneleringar och tandningar är det ett allt för stort jobb. Istället slipar jag ner där det behövs och målar. Nu får vi se vilken färg som man föredrar, säger Susanna.

Tiill slut blev det en bergsblå vacker kulör och återigen pryder möblemanget Biskopinnans salong, men i ny skepnad.

Görel - "Årets kommunikatör 2023 tipsar om hur du kan kommunicera bättre"

Förra året fick Görel Robsarve Malmros den fina utmärkelsen "Årets kommunikatör" av Gotlänningens tryckeri. Juryns motivation lyder så här: "Genom kommunikation på flera plan så visar hon kyrkans roll i civilsamhället". Att kommunicera Svenska kyrkans budskap är en komplex uppgift. Målgruppen är bred och budskapet minst sagt varierande. Då måste man som kommunikatör ha koll på många olika media och välja rätt kanaler för att nå dem man vill. Och vilka media som gäller förändras snabbt. Nya kommer och andra försvinner. Jag passar på att höra hur Görel ser på kommunikation för pastorat och församlingar och om hon har några råd och tips att dela med sig av.

Görel Robsarve Malmros.

- Det finns en rad olika digitala verktyg för att nå ut, men i dag är de flesta väldigt användarvänliga så du behöver inte vara expert. Det räcker ofta med att hitta de kanaler som passar ditt budskap och lära dig använda dem, säger Görel och lägger till: Men du måste också tänka igenom vad du hinner med; att lägga in, kommentera och uppdatera tar sin tid. Och du behöver inte vara med överallt, svarar Görel när jag ställer frågan.

Men självklart är det budskapet och innehållet som är det viktigaste. Vad får mest respons i Norra Gotlands pastorats kommunikation?

- Faktum är att vi når ut bäst med just

det som är kyrkans kärnverksamhet, svarar Görel och berättar att när vi i olika sammanhang visar att vi står upp för människovärdet, allas lika värde, då är det många som läser och reagerar. Sen kommer bön. Alla kan ju faktiskt respektera en bön. I en bön har man ett friare sätt att fånga känslor, känna sorg och glädje, säger Görel och lägger till att kulturarvet, med våra kyrkor och inte minst, kyrkogårdar, det väcker också intresse och engagemang.

Då kommer vi till den stora frågan; Vilka är de viktigaste kanalerna 2024?

- Som sagt vad; man kan inte vara överallt och än en gång, välj att vara där du hinner med. Med det som utgångspunkt skulle jag nog säga att Facebook

är bästa kanalen för de som är 30+. Är du under 35 år så är instagram populärare. Och så har vi så klart vår hemsida med kalenderium och kontaktsidor.

Ni har också en tidning - vilken funktion fyller den?

- Jo, vår tidning kommer ut fyra gånger per år och delas ut till alla hushåll. En tidning är något lite mer handfast. Den sparas och hamnar på köksbordet, bläddras i och där finns det möjlighet för oss att berätta lite mer utförligt om vad vi gör. Men ett problem är att den kalender som vi alltid har med kan vara svår att ha helt aktuell när det är lite för långt mellan utgivningarna.

Görel tipsar om att i och med att tidningen innehåller information om kyrkogårdar så är den klassat som samhällsinformation. Då delas den ut till alla!

- För ungdomar så är snapchat en annan bra kanal. Det är enkelt att med hjälp av bilder och text göra korta enkla budskap och på så sätt sprida information. Det senaste jag gjorde var information om vad Kristi himmelfärd är.

Görel kombinerar sitt arbete som kommunikatör med att arbeta som pedagog.

- Karolina Stenström och jag delar på kommunikatörstjänsten. Hon är duktig på allt som har med formgivning att göra. Tidningen, affischer och annonser, sådant gör hon snyggt. Redan från början var vi överens om hur vi skulle dela på tjänsten och kombinera kommunikatörsarbetsuppgifterna med ett annat jobb inom kyrkan. Så båda två arbetar vi också som pedagoger. Jag tycker det har ett stort värde att vara förankrad i verksamheten. Det tillför så mycket för båda arbetsuppgifterna!

Ytterligare ett tips är att se till att flera kan lägga in på de konton man har på Instagram och Facebook. Då händer det mer och visar också på verksamhetens bredd.

”Kommunikation är möten mellan människor så vi måste gå ut och vara bland människor”.

Vi kommer in på vikten att kyrkan syns. Görel arbetade i nästan tio år med Familj till Familj, en facebookgrupp med över 7 800 följare. Förra året överlämnade hon huvudadministrationen till Sofi Ogestad. Svenska kyrkan förvaltar kontot, med domkyrkoförsamlingen som huvudman. Här är det många som ser Svenska kyrkan och vad de gör.

- Kommunikation är möten mellan människor så vi måste gå ut och vara bland människor. Det kan vara så enkelt

som den kampanj vi har vid jul där präster säljer prästost i öns butiker. Det blir ett bidrag till något bra och så syns kyrkan och får chans till nya möten. Så ska det vara.

Det gäller alltså att inse var människor träffas och var kyrkan kan passa in.

Inspireras och lär av andra

Behöver du inspiration till vad och hur de ska se ut på Instagram och Facebook så låt dig inspireras av andra. Hjulet behöver inte uppfinnas flera gånger.

- Det är bra. Själv är jag imponerad av Linköpings pastorat, men det finns också många små församlingar, som gör mycket bra; till exempel Tomas Holdar, tidigare kyrkoherde för Sudrets pastorat, men numera kyrkoherde i Björkviks pastorat. De är duktiga på sociala media.

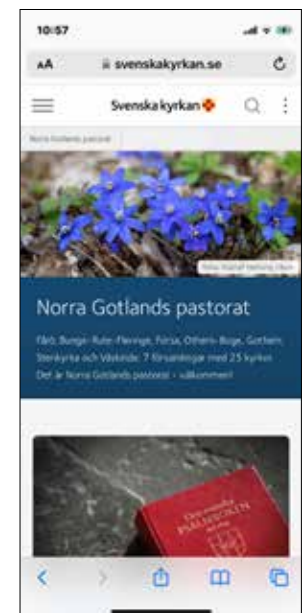
Vi avrundar denna kortintervju och Görel lägger till att det viktigaste är, oavsett vilken teknik man väljer, att man förmedlar sitt budskap med hjärtat.

- Alla kristna har mandat att vara diakonala – det kan man också vara genom sociala media – här kan man aktivt sprida kärlek!

En sista fråga: gatupratare - vad tycker du om det?

- Ha, ha ha, jo, jo, de fyller sin plats som en riktig uppmärksamhetsfångare och påminner om vad som är på gång. Är de också så roliga som i Klinte pastorat så lockar de också till ett välbehövligt skratt! Det ska man inte underskatta!

Bilder: Instagram, hemsida och snapchat.

Att vara ung och arbeta i kyrkan

Walter Ekdahl 19-årig församlingsaspirant i Visby domkyrka, Sankta Maria.

Text och foto: Lars Bäckman.

- Egentligen tyckte jag väl att kyrkan var lite konstig, man hade sina fördomar. Men vi var några stycken i klassen som till sist kunde tänka oss att gå konfirmationsutbildning. Flera i klassen tyckte nog att vi var töntiga, andra brydde sig inte. Men när mamma tipsade mig om att det gick att kombinera sommarkonfirmationsläger med mitt idrottande, då anmälde jag mig. Det har jag aldrig ångrat.

Nu arbetar Walter med aktiviteter för alla åldrar i församlingen. Men just nu är det framförallt barn- och ungdomsaktiviteter som dominerar. Walter räknar upp hela utbudet: Det är Klapp och klang, After School för 10 till 13-åringar och så konfirmander, men också Ungdomsgruppen UG, där ungdomarna är upp till 18 år. Som församlingsaspirant har Walter mer än en fot med i alla dessa verksamheter.

Det var i och med konfirmationen allt började. Som riktigt liten hade han i och för sig gått på Klapp och klang. Men som tonåring var inte kyrkan något han tänkte särskilt mycket på.

”... kanske framförallt möjlighet att i lugn och ro, utan fördömanden, få diskutera livsviktiga frågor...”

Konfirmationen blev något helt annat än skolan och idrottandet. Nya vänner, mycket skratt och avkoppling, men kanske framförallt möjlighet att i lugn och ro, utan att bli dömd, få diskutera livsviktiga frågor och det i ett så härligt gäng, med Pia, Sofie och de andra. Nu är de Walters kollegor och förebilder som ledare.

- Nej, jag blev inte frälst under konfirmationen. Det tog ett litet tag. Det kom när jag var ungdomsledare. Vi har något som heter

”Provtro” och det nappade jag på. Det var då jag började kalla mig kristen och troende, förklarar Walter.

Walter blev Gråtröja, som ungdomsledarna kallas, under ett par år. På helgerna började han att arbeta som vaktmästare i kyrkorna, läste upp, städade och plockade i ordning. Och efter studenten i fjol fick han jobbet som församlingsaspirant.

- Att jag blev konfirmationsledare var en känsla att jag ville ge samma fina upplevelser till ungdomar som jag själv hade fått vara med om, så det här blev en naturlig väg för mig, förklarar Walter.

Hur är det att vara ung och kristen – vad säger kompisarna?

- Visst möter jag fortfarande en del förutfattade meningar bland vänner och bekanta och som kanske till och med säger att de tycker det är konstigt att jag går i kyrkan. Men de flesta bryr sig inte. Det är faktiskt sällan som det blir diskussion. I dag är jag så övertygad i min tro så jag tycker inte att det är jobbigt. Får jag chans att förklara och samtala, så blir många intresserade och kan bättre förstå mitt val.

Lägerverksamhet är en del av konfirmandutbildningen.

- Jag tyckte själv att åka på läger var bland det roligaste och det tror jag de flesta konfirmander håller med om. Att få vara tillsammans ett par dagar i sträck, sova tillsammans, äta frukost och ha tid till att prata med varandra är så givande. Allt blir mer gemigt och genomarbetat. Och så blir det alltid lite småbus, säger Walter och ler, säkert åt gamla minnen.

Domkyrkoförsamlingen har i år ett sextio-

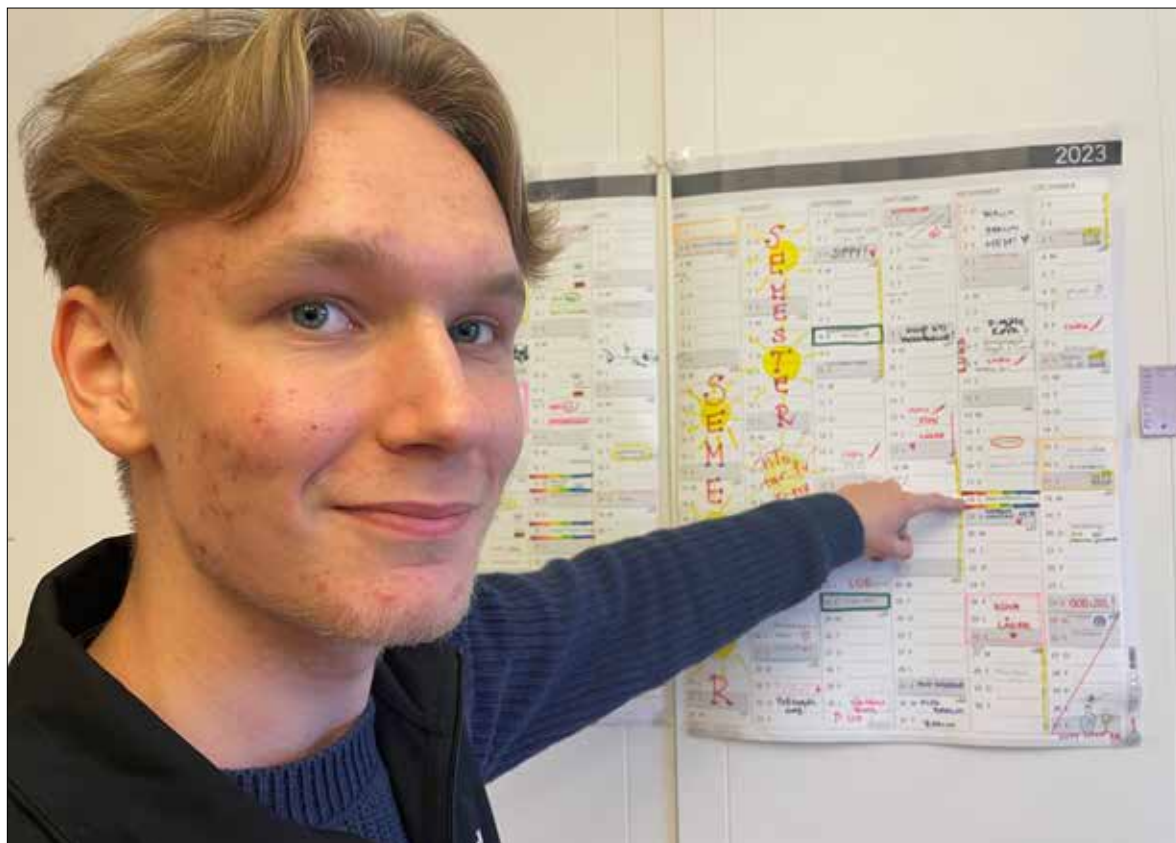
tal konfirmander, varav cirka trettio går på vardagsundervisning. De andra fördelar sig jämt över intensiv- och sommarkurser. Under pandemin gick antalet konfirmander ner. Men nu har det börjat öka igen.

- Som du förstår kan jag verkligen rekommendera alla ungdomar att konfirmera sig – det var en så bra upplevelse!

Jag möter Walter igen, sex månader senare och vi talar om hur det är att arbeta som ungdomsledare.

- Det har varit och är jättekul. Det är precis så som jag hade hoppats. Men visst är det en annan grej att själv vara ledare. Men jag tycker att det har funkade väldigt bra. Jag har lärt mig av de uppgifter jag har och också en hel del om mig själv i dessa möten. Det är Pia Toftenius som jag jobbar ihop med allra mest. Hon är en viktig inspiration och förebild i ungdomsarbetet.

Walter Ekdahl visar ett fulltecknat schema.

Vi talar om kyrkans ungdomsverksamhet.

- Det här är en bra verksamhet för alla ungdomar. Men särskilt för de som kan ha jobbigt hemma. Egentligen behöver alla en trygg plats utanför skolan där man kan prata om livet och allt som en tonåring möter i dag. När de har lärt känna varandra blir det en öppen stämning inför hela gruppen och ledarna, förklarar Walter och berättar att han förhoppningsvis får fortsätta ett år till, men det är inte riktigt klart.

- Då kommer jag i så fall kombinera ungdomsarbetet med någon annan arbetsuppgift här på församlingshuset.

Blir det församlingspedagogutbildningen?

- Ja vi får se. Det är mycket möjligt. Hur som helst har jag lärt mig mycket under den här tiden som jag har nytta av i mina yrkesfunderingar och i mitt liv.

ÅRSMÖTE

Kvinnor för mission Gotland

EN PRESENTION OCH KOMMANDE VERKSAMHET

I år firar Svenska kyrkans mission 150 år och Kvinnor för mission 121 år. De flesta av missionärer var kvinnor men de hade inte så stort inflytande över de beslut som fattades. Då bestämde de sig för att bilda svenska kvinnors missionsförening numera Kvinnor för mission. Där bestod styrelsen av enbart kvinnor och en anställd resesekreterare var kvinna. Detta var självständigt handlat långt innan kvinnor fick rösträtt i Sverige.

Vid årsmötet 2024 fick vi lära oss om Svenska Jerusalemsföreningens verksamhet och deras flickskola i Betlehem. Vi fick också en översikt över den historiska bakgrunden till kriget mellan Israel och Hamas.

Vi beger oss ut över Gotland till olika trivselträffar där vi hjälper till med soppkokning och otendag och står för programmet. I Fårösund och Gothem har stiftsadjunkt Bimbi Ollberg berättat om resor till Visby stifts

Årsmötet hölls på Biskopsgården. Medverkade gjorde Biskop Erik.

Föreningen Kvinnor för missions syfte är att väcka och stärka intresset för mission, att tillsammans med kvinnor i den världsvida kyrkan synliggöra kvinnors situation och stärka deras ställning i kyrka och samhälle samt att stödja Act Svenska kyrkan.

Vi i Kvinnor för mission stöder ett fokusområde inom Act Svenska kyrkan, nämligen Hälsa och jämställdhet. Inom det området engagerar vi oss särskilt för mentormammor i Sydafrika, Eswatini, Etiopien och Egypten. Mentormammor är mödrar från kåkstäderna som visat sig vara duktiga mammor. De får gå kurser för att kunna råda gravida kvinnor och nyblivna mammor om näringsriktig mat, hygien, sjukdomar med mera. De går ut till mammorna och barnen. Det har visat sig att i de områden där mentormammorna verkar har barnadödligheten sjunkit.

vänstift Arusha i Tanzania, i När deltog vi i Närheten, där Bimbi Ollberg och Peter Kaluse också berättade om Tanzania. I Vänge berättade vi om Kvinnor för mission, vilket vi också tänker göra i Fole i september.

I oktober får vi besök av två kvinnor från Zimbabwe och Eswatini. Det blir ett utbyte, då de får möta olika delar av det svenska samhället och vi får höra berättelser från deras länder.

I november tar vi emot medlemmar i Kvinnor för mission från hela Sverige. Då kommer Per Stumle, Miriam Hinas och Katarina Ridderstedt att berätta om sina besök i Tanzania.

Alla våra möten är öppna och vi blir glada om det kommer många till våra möten.

Kerstin Falk, ordf i Kvinnor för mission Gotland

100 kyrkor närmar sig i snabb takt

Sommarens utflyktsmål - Gotlands kyrkor!

Nu i slutet av maj finns runt 75 kyrkor utlagda på appen. Nästan alla kyrkor är öppna dagtid, så passa på att besöka dem - de är unika. Lars Bäckman arbetar med detta på halvtid fram till jul, då ska samtliga 100 kyrkor vara inlagda.

- Jag ska också uppdatera, komplettera de som redan ligger ute. Översättningar ska göras och det blir fler bilder, guidningar och en och annan podd, så håll ögonen öppna och hör av er, säger Lars Bäckman.

Du hittar den i din mobiltelefon bland appar.

NOTISER

Klas-Göran till höger tillsammans med prisutdelaren Thomas Wilhelm, ledamot och vice ordförande i svenska parasportförbundet.

Biskopens pris: Årets parasportprofil 2023 gick till Klas-Göran Jakobsson

Klas-Göran Jakobsson är aktiv i IF Murgrönan och närvarar vid alla serieomgångar och distriktsmästerskap. Han är även ledamot i tävlingskommittén för Gotlands parasportförbund där han administrerar spelschema och resultat. Genom sitt arbete med tävlingar i föreningen och förbundet är Klas-Göran ett stort stöd för aktiva utövare inom parasporten på Gotland. Han är en riktig eldsjäl och profil!

Jag tänker ibland på Sven, 1911-1931

På Fide kyrkogård är Sven begravd. Han blev bara 20 år gammal. Det sägs att han adopterades av ett par som inte kunde få ett eget

barn. Han var mycket älskad och föräldrarnas stolthet. Men 20 år gammal lämnade han jordelivet. En återvunnen 1700-tals gravsten blev hans gravvård. Pappan ristade in H.V, namn, årtal och "Älskad, Saknad". Kanske var det lungstot?

Kyrkohistoriskt intresserad?

Gotlands kyrkohistoriska sällskap - för alla historiskt intresserade. Leif Wiking är ordförande, Jakob Lindblad, Lars Bäckman, PeO Sahlberg, Karin Hjorth, Rebecka Svensson, Per Stumle, Marleen Kolmodin och Patrick Matson, är styrelsen. I augusti blir det såväl kapell som Kyrkosafari, ett par av många arrangemang. Läs mer på Visby stifts hemsida.

Kalendarium hösten 2024

Det händer mycket i våra kyrkor i sommar

Under sommaren kan vi lova att det är fullt med aktiviteter i våra kyrkor. Men så klart även under resten av året händer det en hel del i kyrkor och församlingshem. Bästa sättet att ha koll på församlingarnas aktiviteter är deras hemsidor och sociala medier där aktuellt program med gudstjänster, musik, föredrag och andra arrangemang presenteras. På fredagarna publiceras i lokal-tidningen även predikoturer med aktuellt program för alla församlingar. De finns även på Visby stifts hemsida.

Med reservation för eventuella ändringar.

Stiftsstyrelsen

9 september kl. 18.30
24 oktober kl. 18.30
5 december kl. 18.30

Domkapitlet

5 september kl. 09.30 -12.00
24 oktober kl. 09.30-12.00
5 december kl. 09.30-12.00

Stiftsfullmäktige

23 november fm

Egendomsnämnden

10 september kl. 09.00
8 oktober kl. 09.00
3 december kl. 13.00

Så välkommen till kyrkan!

MISSA INTE!

KYRKSAFARI

Preliminärt blir det Kyrksafari lördagen den 21 september kl.13.00
Mer information kommer.

Arrangör Gotlands kyrkohistoriska sällskap.

Lägg ut på djupet

Vi möts till gudstjänst, seminarier & föredrag, den 28 september i Visby. -En Stifts dag för alla!

Läs mer inom kort på Visby stifts hemsida.

Varje socken ska också få möjlighet att bidra med något gott till kaffet!

GÅRDSKORSET

UTGIVARE

Stiftsstyrelsen i Visby stift

ANSVARIG UTGIVARE

Biskop Erik Eckerdal

REDAKTÖR

Lars Bäckman

lars.backman@hotmail.com

LAY OUT

Lars Bäckman

UTGIVNINGSDRESS

Helge Andshuset

Box 1334

621 24 VISBY

TELEFON 0498-40 49 00

E-post visby.stift@svenskakyrkan.se

HEMSIDA

www.svenskakyrkan.se/visbystift

Vi förbehåller oss rätten att korta ner och lätt redigera insända bidrag.

Omslagsbild: Lars Bäckman

Den uppskattade kursen, Att visa sin kyrka, kommer att erbjudas i höst igen!

Det blir en heldag 12 oktober, Visborgskyrkan, samt två kvällar, prel den 23 oktober. Lär dig mer om kyrkohistoria, gudstjänstliv och samt få goda tips om guidning.

Rebecka Svensson och Carin Frennevi, Visby stift, håller i utbildningen som är gratis och genomförs i samarbete med Sensus.